

Ni dvoma, da imajo inteligentniki in priprosti ljudje pri tem izredni duševni iztek, toda žal, večinoma le oni, ki bivajo v mestu oziroma v neposredni bližini istega, dočim moramo v rodoljubje z dežele samotariti in stikati po časopisju za kritikami ter se zadovoljevati s čitanjem vsebin, ki mi prinašajo isto v kratkih besedah o teh predavanjih.

Gospod! vaše delo je veliko, hvale vredno in pošteno. Ali še bolj bo in narod vam bo gotovo še tolikanj bolj hvaležen, ako stopite tu in tam tudi iz mesta in pridete k nam na deželo ter nam poveste kaj zanimivega iz naše zgodovine, iz svetovnega socijalnega življenja; ako nam naslikate položaj, v katerem se nahajamo in ako nas vsaj za nekaj časa povedete v skrivnostno in čudotvorno delavnico narave.

Ven iz »zakristije«, gospodje profesorji, pravniki, sodniki, učitelji, zdravniki itd., med ljudstvo, na kmete!

Ne bojte se, da vas priprosti ljudje ne bodo umeli, da se bodo dolgočasili pri vaših predavanjih, o ne! saj naši ljudje radi čitajo in so razumni, čisto bolj nego bi kdo mislil in kar bi jim ne vtegnilo iti v glavo tako zianka, pa jim pomagajte z živo besedo in s primerno metodo. In poslušajo lepa predavanja radi, da, otročje radi in znajo biti za to tudi hvaležni.

Prepričan sem, da ganete priproste-ga moža — pošteno korenino slovensko — do solz, ako mu poveste kaj iz starih časov, o bitju in žitju njegovih dedov; videli bode, kako bo poslušal kmet geologa, ko mu razjasni v umljivi besedi raz voj zemlje in kako so nastale gore in vode, ki ga obdajajo s katerimi je v neprestanem stiku. Videli bode, kako bo zvesto sledil predavanju pravnik, ko bo govoril o psihologiji mase, če mu pove to s priprostim besedami.

Prosimo, gospoda, torej še enkrat: Ven med ljudstvo, saj imamo tudi na deželi za predavanja primerne lokale.

Vojna na Balkanu.

Počilo je — Črnogoraje napovedala vojno Turčiji. Črnogorski vladni zastopnik Plamenac v Carigradu je podal 8. t. m. turški vladi tako-le noto: »Ker Turčija ni izpolnila želji Črnogore in se tudi ni hotela jasno izraziti o spornih točkah, je Črnogora prisiljena iskati pravice z orožjem.« — Plamenac je zapustil Carigrad.

Ob enem se je izvedelo, da je prevzela Rusija varstvo srbskih in črnogorskih državljanov v Turčiji, Francoska bo ščitila Grke, Anglija pa Bulgare v Turčiji. Tripolentna je tako razprostrla svoje varstvo nad temi v Turčiji. Napoved vojne Turčiji od strani Črnogore se je zgodila na dan 71. rojstnega dne kralja Nikite in v trenutku, ko sta Avstrija in Rusija svetovali balkanskim državam mir. Črnogora je napovedala prva vojno, ali se razume po dobro premišljenem načrtu v soglasju z Bulgarijo in Srbijo.

Povsodi je vzbudila senzacijo napoved vojne, kajti na Dunaju, v Parizu, Berlinu in v Petrogradu so koncem konca le sodili, da ne bo vojne, da se vojna z gotovostjo prepreči. Ruski zunanji minister Sasonov je bil na Angleškem, v Parizu, Berlinu, vevlasti so se zedinile za to, da posredujejo na Balkanu, in sicer energično tako, da se da vnaprej sklepati, da je vojna nevarnost odstranjena. Ali isti hip se čuje napoved vojne. Nemški listi zabavljajo in hočejo smešiti črnogorskega kralja. — Toda čisto umevno je, da je prišlo do napovedi vojne, ker se vidi, da Turčija nima nikakega resnega namena izvesti tolikokrat zahtevane reforme v Makedoniji in Stari Srbiji. Turška vlada je privlekla na dan neki zakon o reformah iz leta 1880, češ, saj imamo potreben zakon v zalogi že dolg časa — zdaj pa ga izvedemo! Norčuje se naravnost Turčija z vevlastmi, ker se da presoditi, da Turčija ne stori nič dobrega nikdar ne v Bulgarijo ne v Srbijo.

Zakon o vilajetih iz leta 1880, dovoljuje vse ustavne svobode, izlasti pa svobodo pouka in tiska. Zakon obeta tudi, da bo imenovan nemohamedanski guverner povsod tam, kjer večina prebivalstva ni moslemitska. Razven tega pa mo-

ra biti guvernerjev pomočnik mohamedan, če ni mohamedan — guverner in narobe. Uradni jezik je turški; zakoni pa bodo razglašeni v turškem in v glavnem deželnem jeziku. Valiji, ki bodo imenovani za dobo pet let, izbirajo uradnike in predlagajo generalnemu svetu proračun za ves vilajet. Generalni svet tvoriro virilisti in od valija izbrani člani, ki izhajajo vedno iz sredine občinskih svetovalcev, voljenih v tajnih volitvah. Troškov za armado in floto, civilno listo in dohodkov od carin in pošte ni v proračunu za vilajete. Prebitok dohodkov v vilajetih pripada do 85% državni blagajni, ostalih 15% pa ostane vilajetu za javna dela in učne svrhe. Poročilo evropske komisije za Iztočno Rumelijo, ki je zakonu priključeno, pa pravi, da bo otomanska vlada izvedla omejitev vilajetov in mutesariflikov, kakor zahtevajo razmere.

Ta zakon je spravila Turčija na svetlo, da bi strepetali pred njim Balkanci in se udali Turku. Pa ne bo nič.

Intervencija vesil na Cetinju je zakasnela. Ruski in avstrijski zastopnik sta intervenirala ob 11. dop., ali ob 9 in pol je bil turški zastopnik že dobil svoje listine od vlade in je šel. — Plamenac, črnogorski poslanik v Carigradu, se je baje izrazil, da po določilih balkanske zveze sploh ni potrebno, da bi tudi druge države napovedale vojno.

Današnja poročila trdijo, da je angleški državni tajnik sir Edward Grey sporečil v Carigrad, da vevlasti danes 10. t. m. na novo pritisnejo na Bulgarijo, da bi demobilizirala; zagroziti jej hočejo, da tudi če bi bila zmagovalka, ne bo imela ne teritorialnega ne denarnega dobička.

Gledé Avstrije in Rusije se zagotavlja, da ostaneta **neutralni!**

Poslaniki grški, bulgarski in srbski imajo oditi danes iz Carigrada. — Bulgarski narod, Črnogorci in Srbi so sprejeli note vevlasti jako hladno, zlasti Bulgari zahtevajo boj do skrajnosti. — Ruski zunanji minister Sasonov, ki je sedaj v Berlinu, je izjavil, da upa, da bo vojna lokalizirana ter da v tem oziru jamči za Rusijo.

Sobranje v Sofiji je poslalo narodnim skupščinam v Belgradu, na Cetinjah in v Atenah brzojavko, v kateri izraža upanje, da balkanske države nastopijo združene v boju za pravico in svobodo proti anarhiji in tiranom. — Bulgarska mobilizacija je bila 8. t. m. dovršena, oglasilo se je več 100.000 mož nego je bilo pozvanih. — Tudi voditelj bulgarskih socialistov Sakašev se je izrekel za to, da Bulgarija ne more več nazaj, da je torej vojna neizogibna. — Iz Kavkaza poročajo, da Georgijci in Armenci organizirajo prostovoljne čete, ki poidejo na pomoč balkanskim Slovanom. — Iz Belgrada poročajo, da se je v Moskvi javilo okoli 20.000 prostovoljcev za Srbijo. — V Stari Srbiji se srbsko prebivalstvo organizira na obrambo proti Turkom: kjer so Srbi v manjšini, bežijo na vse kraje. — V Makedoniji se organizirajo bulgarske čete, vodijo jih bulgarski časniki. — Za Bulgarijo se je peljalo včeraj preko Dunaja iz Francije 30 zrakoplovov. — V Belgradu se je razvila agitacija za bojkot avstro-ogrškega blaga.

Boji.

Prva vest je naznanila, da je črnogorska armada prekorčila mejo ter zavzela brez napora vasi Zagorje, Putnik in Lage. — Iz Skadra je prišla po poročilih iz Belgrada k Črnogorcem deputacija, proseč, naj osvojijo Skader. Poročaja se, da kraj Berane je črnogorska vojska obkolila.

Iz Pariza glase zadnja poročila: Zagotavlja se, da je pričela vojna med Bulgarijo, Srbijo in Turčijo ter da je bulgarska vojska prekorčila mejo.

O bojih Črnogorcev in Srbov se poroča iz Belgrada: Vojska srbska in črnogorska sta se že spopadli s Turki in sicer zmagonosno. Črnogorske čete so napadle Albance pri Beranah ter prizadiale sovražniku velike izgube. — Iz Carigrada pa poročajo, da so Turki Črnogorce pri obmejnih krajih odbili in vrgli nazaj. Istotako Srbe pri Javor-Planini. — V Carigradu sodijo, da Srbi hočejo vdreti v Novibazar in poročajo, da pri Javorju se je bila že večja bitka. (O bitki pri Ja-

vprju se tako poroča z dveh strani; torej se da soditi, da so bili že res prvi spopad tam. — Gledé zmage ali poraza pri spopadih med Srbi, oziroma Črnogorci in Turki si vesti ugovarjajo. Iz Belgrada se čuje vest o zmagi, iz Carigrada o porazu Srbov in Črnogorcev. To nas spominja na turška poročila o bitkah v Tripolitani. V teh turških poročilih so bili vedno zmagovalci Arabci in Turki, Italijani pa strahovito poraženi. Vselej pa se je pokazalo, kako lažniva so turška poročila.)

Politični pregled.

Avstro-Ogrska.

Avstrijska delegacija. — Delegat Tušar je rekel: Evropski diplomaciji gre ta žalostna hvala, da Turčija še diha. Naša politika na Balkanu je docela zgrešena, če se dela s stališča velikega kapitalizma v imperijalistični smeri. Dogodki na Hrvatskem in v Bosni kažejo, da nimamo pravice igrati vloge mentorjev balkanskih Slovanov in Turčije. Avstro-Ogrska je največja jugoslovanska država in dolžnost prihodnjih vlad bi bila, da zadovoljijo kulturno in politično Jugoslovane, ki hočejo doseči svoj namen v okviru monarhije. Pa tudi sedanja akcija vesil za vzdržanje statusa quo na Balkanu je neodkritosrčna. Ravnanje Rusije je huje nego dvoumno, a tudi Anglija igra čudno vlogo. H koncu je poudarjal Tušar, da je bodočnost Avstrije doma, ne pa izven mej. — Delegat Degaspari se je bavil z razmerami v Trentinu, kjer delajo vlada in Nemci po njegovem mnenju Italijanom krivico. Priporočal je, da se naj začne boljša politika napram njim, ki se jim baje po nepotrebnem očita iredentna!

Pri razpravi o proračunu zunanjega ministerstva je govoril dr. Kramar, rekoč, da sedanji trenotek je ugoden, da izkažemo Balkancem svoje simpatije, še toliko bolj, ker imamo tam trgovsko-politične interese.

Berchtold je med drugim govoril o kulturnem protektoratu Avstro-Ogrske v Albaniji; svetovalo se je zlasti gledé Malisorov in turška vlada je obljubila njim dalekosežne pravice. — Proračun zunanjega ministerstva je sprejet.

Novj vojaški krediti, 420 milijonov!! — Z Dunaja se poroča, da zahteva skupna vlada novih vojaških kreditov 420 milijonov K!!

Hrvatsko-slovenska stranka prava. — Včeraj so zborovali na Dunaju poslanci S. L. S. in hrvatski pravaši. Sklenili so ustanoviti novo zvezo pod gorenjim naslovom. Voditelja stranke sta: Šusteršič in Starčević.

Inozemstvo.

Vojna na Balkanu pomeni faliment evropske politike. — Rastignac imenuje v »Tribuni« vojno na Balkanu faliment evropske politike ter vpraša: Evropa je zakasnela samo pol ure? (To se nanaša na vest, da je nota vevlasti dospela v Cetinje pol ure po proglasitvi vojne.) Ah, Evropa je zakasnela najmanj 30 let na poti pravice in svobode balkanskih narodov... Moramo le z živim zanimanjem in simpatijo slediti vojni balkanskih narodov, ki so zreli za zmago in vredni živeti v popolni neodvisnosti od Turčije in brez varstva Evrope...

VOJNA MED TURČIJO IN ITALIJO.

Poročajo o zavzetju Bombe, katero so branili Turki in Arabci, ali italijanske čete so se z lahkoto izkrcale in zavzele Bombo ter pognale sovražnika. Poročajo tudi o energičnejšem prodiranju proti Derni v času — ko se z druge strani čuje o sklenjenem miru!

Domače vesti.

Kakor naznanjamo na naslovni strani, se dr. Šišičevo predavanje odloži na nedoločen čas, vrši se pa zagotovo v doslej določenem ciklu predavanja, kar izrecno povdarjamo, da ne bo nespornost. Gosp. profesor je zadržan radi neodložljivih državnih izpitov na vseučilišču.

O jugoslovanskem vprašanju bo torej v soboto predaval dr. F. Ilešič. Vsem nam je v spominu, kako nas je vse razburil

prvi del njegovega predavanja, »Problem malega naroda«. Tudi se o tem zadnje čase mnogo govori na shodih in piše po revijah in listih. Vsekakor je to pri zanimivo, kako si misli rešitev tega vprašanja eden največjih gojiteljev in širiteljev misli jugoslovanske zajednice. Zato upamo, da bo to soboto prič dvorana »Trgovskega Doma« polna! Predavanje bo trajalo pičlo uro.

Za notarja v Buzetu je imenovan notarski kandidat Vladimir Senčar.

Grof Waldburg, nadporočnik pri dragoncih, ki je poročil nadojvodinjo Elizabeto Frančiško, pride v kratkem v Gorico k tukajšnjemu dragonskemu polku. Stanovala bosta v vili Brunetti na Solkanski cesti, ki je za nju pripravljena in urejena z vrhom vred. Vilo stražijo redarji podnevi in ponoči. Služabniki grofovi so že prišli.

Promocija. — Danes je promoviral na češki univerzi v Pragi za doktorja vsega prava g. I. Stefančič, odvetniški kandidat.

Porotno zasedanje je končalo v torek. Nadaljevala se je razprava proti M. Gregoraču in sobtožencem iz Gor. Trebuše, ki so bili obtoženi, da so zakrivilili dne 25. marca 1911. smrt Matiji Vončini, oziroma telesne poškodbe. Obsojeni so: Martin Gregorač na 8, Karol Ostrožnik na 7, Henrik Murovec na 6 mesecev težke ječe s postom vsak mesec, Anton Ličar na teden dni zapora, istotako Fr. Makuc.

Društvo Gorških Slovenskih Fotoamaterjev v Gorici naznanja, da se bo vršil 13. t. m. v Brda. Ob tej priliki pozivljamo amaterje in prijatelje fotoamaterstva, da se v velikem številu odzovejo vabilu ter zberemo ob 1 in pol popoldne na Travniku, pred kavarno Central, kolikor mogoče opremljeni s fotografičnimi aparati. — Odbor.

Fantuzzi aretiran v Čedadu. — V avgustu 1911. je streljal klepar Al. Fantuzzi v Gorici na sodišču na odvetniškega kandidata dr. Gvidona Battigi-ja. Obsojen je bil radi tega na 18 mesecev težke ječe. Proti razsodbi je vložil pritožbo ničnosti, ali na Dunaju so potrdili razsodbo iz Gorice. Na to je Fantuzzi pobegnil ter se nastanil v bližnjem Čedadu, misleč, da ga ne dobi avstrijska sodna oblast nikdar več v roke. Sedaj so ga pa izsledili in na zahtevo okrožne sodnije aretirali in ga pošljejo sem, da prestane odmerjeno mu kazen.

Vojna na Balkanu. Zadnja številka »Slovenskega Ilustrovanega Tednika« ima že pet slik z Balkana ter vsebuje tudi še druge zanimive slike, n. pr. o krasno uspelem poletu ruskega zrakoplovca Slavorosova v Opatiji; svetličnem dnevu istotam; o gradnji belokranjske železnice itd. — Priporočamo vsein, da si naroče »Slovenski Ilustrovani Tednik«, zlasti bo zanimiv odslej, ko bo prinašal slike z Balkana.

Domača politika.

Kdo bo proti klikki pri občinskih volitvah v Gorici? — Nemci v Gorici so imeli v ponedeljek shod, na katerem so se bavili z občinskimi volitvami v mestu. »Corriere« pripoveduje z veseljem, da je bil del Nemcev proti vsakemu skupnemu nastopu s Slovenci, in z žalostjo pripoveduje, da je zmagal del Nemcev, ki povdarjajo, da je treba konec napraviti sedanjim razmeram na municipiju in da bodo v tem boju na njihovi strani tudi laški klerikalci, tako da se bodo borili proti klikki: Slovenci, Nemci in laški klerikalci. »Corriere« prijema laške klerikalce. »L'Eco« mu riba pod nos zvezo laških liberalcev s slovenskimi klerikalci v deželnem zboru. — No, mi sodimo, da ob občinskih volitvah se poleg navedenih grup dvigne proti klikki tudi marsikak laški liberalci!

Izgnan. — 16letni Dante Sburin iz Ampezza v Benečiji je izgnan iz Avstrije. Pritožil se je bil na namestništvo v Trst, ki je pa potrdilo dekret tukajšnje policije.

Niti mrtvih ne pustijo v miru! — V ljubljanskem občinskem svetu se je nekaj pripetilo, kar se obsoja samo po sebi. Oddati je službo mestnega arhivarja pok. pesniku Aškercu. Oglasili pa so se klerikalci ter trdili, da je bila ta služba za Aškercu le sinekura, da je delal, kar in kolikor je hotel, kakor da bi ne bil zaslužil arhivarske plače! Resnica pa je ta, da je

bil pokojni pesnik dober in marljiv uradnik ter je arhiv vzorno uredil. — Tako početje klenkalcav ne potrebuje komentarja. Vsak, kdor ima srce, se zgraža. Umevno, da so napredni mestni svetovalci z županom vred energično protestirali proti nekemu blatenju pesnikovega imena.

Narodna obramba.

Cvetlična tava v Sezani. — Hosta dne 12. in 13. t. m.

Družba sv. Cirila in Metoda je imela meseca septembra 1912. l. sledeči promet: I. Prejemki. A. Redni prejemki: 1. Prispevki iz nabiralnikov 696 K 22, 2. Prispevki podružnic i. s. Kranjska 2.372 K 15, Štajerska 1.186 K 93, Koroška 32 K, Primorska 1.072 K 34, skupaj 4.663 K 42. 3. Razni prejemki 5.343 K 66 skupaj 10.703 K 30. B. Izredni prejemki. 4. Prispevki za obrambni sklad 3.283 K 07, skupaj 13.986 K 37. II. Redni izdatki. Plače, remuneracije učit. ošobju, razni računi itd. 17.912 K 04. B. Izredni izdatki. Naložitev na glavnica, oziroma obrambni sklad 3.283 K 07, skupaj 21.195 K 67 torej primanjkljaja 7.209 K 30.

Opomba: Pri obrambnem skladu naloženi zneski in zapadle obresti so nedotakljiva glavnica toliko časa, dokler ne dosežejo vplačani zneski 200.000 K.

Prosveta.

Razstava del poljskih slikarjev na Reki se odprla v soboto dne 12. t. m. To so slikarji, ki so ilustrirali historična dela Henrika Sienkiewicza »Z ognjem in mečem«, »Potop«, »Križarji«, »Quo vadis« itd. Slik je 100. Dela so slikarjev: Bagiński, Batowski, Cviklinski, Gorski, Kossak, Tetmajer, Trojanovski, Wodzinovski itd.

Odborova seja Matice Slovenske dne 30. sept. t. l. — G. predsednik se spominja smrti kranjskega zgodovinarja Petra pl. Radicega, ki je nekaj spisov priobčil v »Matici Slovenski«, ter omenja, da je Matica bila zastopana pri otvoritvi »Narodne obrambne« in »Umetniške razstave«, nadalje pri ustanovitvi »Socijalne Matice« v Trstu. — Za pripravljeno delo pri »Jugoslov. Enciklopediji« so slovenski sodelavci od »Jugoslov. Akademije« v Zagrebu prejeli že honorar v znesku 1000 kron. — »Congres des nations«, ki se bo (mesto letos) vršil v Parizu 1913, je kot politična prireditev izven delokroga »Matice Slovenske«. — Gradivo narodnih pesmi, ki ga je urejal + prof. Štrekclj, je javna oziroma last »Matice Slovenske«, ki ga v svojih publikacijah vrača slovenskemu narodu. Ukrene se vse potrebno za nadaljnje urejevanje tega izdanja. — Knjige za 1912. so že ali tiskane ali so v tisku. Namesto »Narodnih pesmi«, ki letoš vsled smrti prof. Štrekclja ne morejo iziti, se izda beletristična knjiga s prispevki gg. pisateljev Mičinskega, dr. Laha in Premka. »Avijatika«, spis g. A. Stekarja, se preloži na l. 1913; pobrigati se bo za kličše in spis sam izpolniti v smislu eventualnega napredka te stroke do one dobe. — L. 1913. se prične z izdajanjem korespondence + dr. Jos. Vošnjaka, ki jo uredi g. dr. Lončar. — Tako bo Matica, kakor že tudi doslej, priobčevala »Gradivo za slovensko zgodovino nove dobe«. — Nekaj izviran roman se da v oceno. Obeta se nam obširnejše narodno-gospodarsko in statistično delo. — Plačalo je dosle le še 1235 članov za l. 1912.

Narodne pesmi iz beneške Slovenije, o katerih smo svoječasno poročali, da jih izda »Glasbena Matica«, izidejo to zimo in sicer za sedaj l. zvezek. Namerava se prirediti dva zvezka, ker je število nabranih pesmi okoli 80. Postavljene so za četverglasen možki zbor. Besedilo ostane radi značilnosti v beneško-slovenskem narečju. — Opozarjamo že sedaj pevka društva in druge prijatelje pesmi na to velezanimivo zbirko in prosimo, naj jih oni, ki se jim pošljejo, ne vračajo. »Glasbena Matica« se v resnici žrtvuje: izdajo narod. pesmi, ker na znatne prebitke ne more računati vsled večjih stroškov. Cena zvezku mora biti pa nizka, da se razpeča.

DOPISI.

Z Livade v Gorici. — »Za izvrstnim člankom v »Soči« pod naslovom »Kala-brija v Gorici« sledi pritožba za

puščene Staregore. Brezdvomno pa se moremo upravičeno pritožiti nad zapuščenostjo s strani sl. mestnega magistrata tudi mi davkoplačevalci na Livadi in Jasni Poljani ali kakor se nam oficijelno pravi — v ulici della Levada. Tukaj imamo namreč 25 hiš, ki smo jih sezidali v nekaj letih po mnogih težavah in zaprekah. Odgovarjajo pa vse popolnoma stavbenim in zdravstvenim predpisom, vsaka ima na parterjski klet, popolnoma zaprto greznico za stranišče in lijak itd. (kako vse hiše v — sredini mesta!) in skratka vse, kar se je moglo od nas zahtevati za blagor in zdravje šlavske mestne občine goriške, ki pridno in vstrajno pobira visoke dohode, ima pa slabo lastnost, da pozablja na dolžnosti napram svojim davkoplačevalcem.

V nekaj mesecih mine štiri leta, odkar stanujemo v ul. »della Levada« in še vedno nimamo luči ne v ulici sami ne v samotni in nevarni ulici Palladio, kar posebno čuti mladina po zimi, ko ima večkrat do večera v mestu poduk.

V groznem stanju se nahajati ulici Levada in ona, ki se odcepi od ulice dei Campi, posebno pa še ulica Palladio, po katerih gre vsak dan nič manj kakor 56 šolobiskujočih otrok poleg drugih ljudi, ki imajo svojo redno dnevno pot v osrednje mesta.

V deževnih dneh plavajo ulice v blatu, posebno ul. Palladio, katero pohaja največ ljudi. Le tik ob zidu je turintam kak malo manj blaten prostor, po katerem se vsaj deloma pride brez blata po obleki in vođe v čevljih, kadar namreč gg. »cittadini«, kateri imajo svoje polje na Livadi, ne vozijo gnoja in stranišnice. Ti namreč gonijo svojo živino tik ob zidu, otroci pa hajd v blato in vođe, kar zdravju in obleki dobro de. Slepa je poklicana oblast, ker ne vidi ali noče videti, da vozijo ti gg. po noči v ulico Palladio stranišnico in jo puščajo tam po cele dni ali pa da jo polivajo ob dnevu prav poleg naših hiš. Ali za te ne veljajo predpisi zdravstvenega urada in za nas le samo predpisi za pobiranje — davka in doklad!

Iz ajdovskega okraja.

Društvo »Edinost« v Ajdovščini priredi to soboto, 12. vinotoka, ob 9. uri zvečer v svoji dvorani predavanje o razvoju in pomenu aviatike ter vabi s tem vse občinstvo k obilni udeležbi.

V Vel. Žabljah je preminul 4. t. m. g. A. Paljk, splošno znana oseba, eden najodličnejših mož v občini. S skromnimi sredstvi si je pričel graditi svoj dom ter ga uredil v prav lepo posestvo. Sam je bil blagega srca, njegova hiša pa odkrito gostoljubna. Dolgo vrsto let je bil prvi zastopnik občine, ud šolskega sveta, cestnega odbora in drugih korporacij. Da je bil pokojnik splošno priljubljen, je pokazal njegov pogreb, kojega se je razen domačinov in starešinstva vkljub slabemu vremenu udeležilo mnogo prijateljev in znancev pokojnika. Blagemu možu — blag spomin!

Iz Rihemberga. — Tu imamo dopisnika, ki kakor Jeremija po »Prim. Listu« žaluje po županski časti in po zaslužkih, ki so mu jih naprednjaki odjedli. Pobožni možiček se tudi zgraža nad plesom in pravi, da že 40 let ni bilo javnega plesa v Rihembergu. Mi pa vemo, da je bil in to celo pod županom Pavlico, in na zadnje, kaj bi se tako nedolžnega delal! Imamo najbolj katoliško hišo v Rihembergu, katere člani živijo sveto, čisto prav po božji zapovedi. »Prim. List« in vsa duhovščina to hišo visoko čisla, kot steber sv. cerkve in vendar pozna in čisla ta hiša ples. V postnem času je bilo, ko je godec po celonočnem nategavanju mehov od truda in sile izdihnil y tej hiši dušo; pozneje se je pripetilo nekaj, kar je spominjalo na onj ples.

Naš gosp. župan pa je modro ukrenil: Dovolil je prejšnjo nedeljo godce orlom, naslednjo pa ples naprednjakom. Plesat sam pa ni šel nikamor. Tako naj bi napravil on, ki je nekda brjarje preobračal, a zdaj je star in bi bil lahko pameten! Dopisnik se zaganja tudi v našega tajnika, ki je revež zdaj tako v strahu, da se kar trese. Kaj bo, kaj bo? Pri nas se »Prim. Lista« in »Novega Časa« vse tako strašno boji!! Zlasti učitelj, ki bi plesal, mora po kolnih skesan priti do velemožnih urednikov in dopisnikov »Prim. Lista« in »Novega Časa«.

Take in še druge so boleznj našega dopisnika, ki le naj še naprej skrbi za občni blagor in srečo občine. Do videnja!

Iz goriške okolice.

Za župana v Ločniku je izvoljen Andrej Perko. Prvi podžupan je Jurij Cottič.

Doraberška orožniška postaja je premeščena v Prvačino.

Iz Prvačine. — Javni ples priredijo vojaški-novinci v nedeljo 13. t. m. v dvorani »Sokolskega doma«. Začetek ob 3 in pol popoldne. Svira domača godba.

Iz sežanskega okraja.

Iz Skopega. — Ali res menite, vi prizadeti, da bomo občinarji od naših trdo prisluzenih žuljev prispevali za tako orgljanje in petje, kakoršno je sedaj v naši cerkvi? Če je vam drugim všeč, prav, ali nam gre tu za 400 kron na leto. To je dosti za maloštevilno občino kot je naša, ki še drugih stroškov ne zmore. To je naravnost potrata. Povsod se gleda, če se odda kak zaslužek, na znanje, pri nas pa nič. In ta nič naj še drago plačamo. — Za danes zadostuje to vprašanje, imamo pa še polno vprašanj. Na svidenje! — Občinarji.

Iz tržiškega okraja.

Iz Devina. — Mladeniči, vojaški-novinci, priredijo v nedeljo 13. t. m. veliko veselico s plesom v dvorani g. M. Plesa v Devinu. Vspored: »Brat Sokol«, šalodoblčki: terno 1 vrček kakao, kvaterna 1 steklenica konjaka, činkvina 1 ura, prva tombola 1 pršut, druga tombola 1 salam. Srečka stane 10 v. Vstopnina k plesu 2 K. Začetek plesa ob 3. pop., traja do polnoči. Pri celi prireditvi svira godba N. D. O. iz Trsta. Vrši se ob vsakem vremenu. — Čisti dobiček je namenjen Ciril-Methodovi družbi. Nadejamo se torej največje udeležbe. Pridite tudi vi, fantje iz bližnjih vasi!

Iz tolminskega okraja.

»Društvo v varstvo zanevarjenih otrok za sodni okraj Tolmin« bo imelo svoj občni zbor dne 17. t. m. ob 4. pop. v sodniških prostorih v Tolminu. Vse, ki imajo srce za nesrečne in zanevarjene otroke, vabi odbor k udeležbi.

Sokolski vestnik.

Sokol v Št. Andrežu vabi k društveni zabavi in k društvenemu plesu, ki se vrši v Št. Andrežu v nedeljo 13. oktobra 1912 v dvorani g. P. Lutman-a. Pri plesu sodeluje orkester c. kr. 47. pešpolka grof Beck iz Gorice. Pričetek ob 4. uri popoldan, konec ob polnoči. Vstopnina za ves čas k plesu in v dvorano za gospode 2 K; za gospe in gospodične 20 vin. Na zdar! Telovadno društvo »Sokol« v Št. Andrežu.

Sokolski Prapor, glasilo Goriške Sokolske Župe, prinaša v svoji tretji številki poročilo o vsesokolskem zletu v Pragi. To je zletna številka. Poročilo je jako lepo sestavil g. Slavko Fornazarič.

Gospodarske vesti.

»Trgovsko in obrtno društvo za Goriško« v Gorici naznanja, da se prično, že lani vpeljani trgovski tečaj, letos 20. oktobra t. l. v Šolskem domu. Poučevala se bodo predmeta knjigovodstvo in italijansčina. Tečaji bodo trajali 3 mesece, poučevalo se bo v večernih urah, vsak predmet po dvakrat na teden. Vpisnina in šolnina znaša za celi čas tečaja, za one, ki bi želeli obiskovati en sam predmet, 8, za one, ki bi želeli posecati oba predmeta, pa le 12 K. — Šolnino je treba pri vpisovanju ali ob otvoritvi tečaja položiti. Opozarjamo pri tem interese, da bo mogoč ta malenkosten znesek šolnine le tedaj, če se priglasijo zadostno število obiskovalcev, vsled česar pozivljamo ob tej priliki vse one, ki imajo zanimanje za te tečaje, da se gotovo in pravočasno vpišejo. Pripominjamo, da je ravno vsled naših tečajev, vršečih se v minolem letu, namerščen letos več gospodičen pri raznih podjetjih in trgovinah. Reflektantje se priženji z današnjim dnevom pa do 20. t. m. lahko vpišejo za obiskovanje teh tečajev v manufakturni trgovini gg. Ivančič & Kurinčič v Gosposki ulici, ali pa, na dan

otvoritve 20. t. m. ob 9. uri v Šolskem domu. — Odbor.

Oddajne razprave glede kruha in ovsja za deželnoobrambno upravo se bodo vršile dne 19. t. m. v Gorici v Reinerjevi vojašnici, dne 21. v Kozbani za postajo Vrhovlje, dne 22. v Kanalu, dne 23. na Srednjem in 24. v Tolminu in Volčah. Podrobnejša pojasnila se dobijo v Reinerjevi vojašnici, pri tržnem komisariatu, in pri županstvih. Vabijo se interese, ki udeležbi. — Upravna komisija deželnoobrambnega bataljona II/27.

Razpisani je natečaj za oddajo službe poštnega ekspedijenta na Zagl pri Bovcu. Prošnje je vložiti tekom treh tednov, računajoč od 30. sept. dalje, pri poštnem ravnateljstvu v Trstu.

Industrijalni razvitek luke v Solunu. — Solun je med trgovskimi obrežnimi mesti v Turčiji jedno najpoglavnejših. Razvija se posebno, odkar je proglašena konstitucija.

Orientalne železnice so izkazale v letu 1906. kosmatih dohodkov 658.824 lir, leta 1910. pa že 737.176, torej 12% povečanja v 5 letih. Črta Solun - Monastir, 219 km, je izkazala leta 1906. dohodkov 117.527 lir, leta 1911. pa že 161.000 lir. Pred dvema letoma se je dajala vlada tej družbi po 6700 lir pod naslovom Kilom, garancije, dočim sedaj ne da nič več, marveč še dobiva. Črta Solun - Dedeagač, 512 km, je izkazala leta 1906. dohodkov 107.464 lir, leta 1910. pa 188.182, kar znači narastka 76% v petih letih. Dočim je vlada izplačala kot garancijo v letu 1906. znesek 239.821 lir, je plačala leta 1910. samo 160.000 lir. To kaže, kako raste trgovina.

Desetina je znašala v letu 1892. v Sandžaku Solun-Monastir 41.583 lir, leta 1893. lir 63.696, leta 1908. lir 226.794, torej tekom 18 let narastka 450%. Tako tudi v drugih okrajih jednak narastek.

V industrijskem pogledu sta jako napredovala mesto in vilajet Solun. Nastal je polno raznih tovarov, zlasti v krajih Solun, Karaferija, Vodena, Kiklič, itd.

Uradnih podatkov o izvozu in uvozu ni, ali iz poročil konzulatov in tvrčke Alatin sledi, da je bilo uvoza v letu 1907. za 70.000 frankov, leta 1908. za 80.000 frankov, leta 1909. pa za 104.700 frankov, leta 1910. je vrednost uvoza poskočila na 116.000.000 frankov; v letu 1911. na 122.000.000 frankov. In to kljub antiheleničnemu bojkotu, kolari in italijansko-turški vojni. (Konec.)

Uporaba elektrike. — Znani izumitelj Edison je opremil pred kratkim neko hišo v Llewellyn Park, N. J. za napravo, ki opravlja vsa hišna opravila. Električna daje vse: toploto in luč. Električno se kuha, pere, električno se odpirajo in zapirajo vrata, okna in drugo. V hiši je tudi električni inkubator in konecno tudi naprava za kino-gledališče. Potrebno silo proizvaja majhen gazolin-motor. Ta uredba je zelo praktična, posebno za hiše, ki so daleč stran od prometnih črt.

Razne vesti.

Nesreča na železnici. — Včeraj je na postaji Verd na Kranjskem zavozil tržaški tovorni vlak v konec proge; štirje vozovi so padli s proge in so silno poškodovani; tudi stroj je poškodovan.

Mlad samomorilec. — V Celovcu je skočil v kanal 16letni gostilničarjev sin Umšaden. Bil je praktikan pri neki konfekcijski tvrdki. Najbrže se mu je zmešalo.

Poskušen samomor? — Vojaški nemški ataše na Dunaju grof Posadowski se nahaja v Dalmaciji. To dni so ga našli ranjenega blizu Dubrovnika, in sicer je bil ranjen blizu srca iz revolvertja. On je rekel, da se je ranil slučajno. Ali ker so ga pogrešali že več dni, se sodi, da je hotel izvršiti samomor.

Predor se je porušil med cestama Florida in Sv. Martin v Buenos-Airesu. 27 delavcev je ranjenih, nekaj mrtvih.

Prišla sta v Ameriko kot mož in žena, ali nista bila poročena. Iz Carigrada sta dospela v Newjork A. Machata in Irma Ofczak. Vedla sta se kot mož in žena ali nista bila poročena. Naselniška oblast v Newjorku luki je stroga in zavrnila je carigradski par, ker sta prišla v Newjork kot mož in žena, ne da bi bila poročena.

Dalje na 4. strani.

D'Alba obsoljen na 30 let ječe. — V Rimu se je vršila razprava proti atentatorju D'Alba, ki je streljal na laškega kralja, ranil pa majorja Langa. D'Alba je obsoljen na 30 let ječe.

Páder je ruski aviatik Rajewski, kakor poročajo iz Belgrada, teč dobil take poškode, da ni upanja, da bi ostal pri življenju.

Ko bi samo 24 ur govoril čisto resnico. — »New-York Herald«, veliki ameriški list, je naslovil na vse ugledne ameriške učenjake vprašanje o tem, kaj bi bilo, ako bi kaka višja sila dovedla svet do tega, da govori 24 ur gólo resnico.

Predsednik newjorske občine mister Gajnor misli, da bi to napravilo pravi čudež in bi zmajalo svet hujši kot potres. Veliko nesrečo bi napravila resnica med ljudmi. Vsak bi mislil, da oni drugi še laže in lahko se da presoditi, kako sovraštvo bi se unelo po svetu.

Mister Čansi Depe pravi: »Prvi rezultat bi bil ta: da bi oni, ki bi govoril resnico, zgubili vse prijatelje, do zadnjega. Izliv resničoljubnosti bi strmoglavil mnoga dela, ki se sedaj držijo s kreditom in je mogoče, da si podaljšajo življenje, dokler se ne izve za pravo njihovo stanje.

Tako slično govorijo tudi drugi. — Hrvat pravi: »laž se prej prime nego istina«.

O karbidu in acetilenu.

(Konec.)

Naprava za proizvodnjo acetilena. — Napravam za neobrtno proizvodnjo acetilena je treba dovoljenja politične oblasti prve inštanice, ako znaša plin pri popolnem obratovanju na uro več kot 300 litrov. Tej oblasti se morajo predložiti načrti in obrisi naprave in se ji mora naznaniti, kakšen sistem aparatov se namerava upejlati. Obratovanje z izvršeno napravo se sme pričeti še-le, ko v to privoli politična oblast.

Glede naprav pod 300 litrov plina na uro zadošča, da se pred začetkom dela naznani pismeno okrajni politični oblasti; to naznanilo mora zlasti obsegati sistem aparata in popis narave.

Acetilenske naprave sme izvršiti le, kdor ima za taka dela koncepcijo po obrtnem redu.

Rabiti se smejo le taki aparati, katerih sistem je potrđila deželna politična oblast, temeljem strokovnjaškega mnenja. Prošnjam za dovoljenje glede uporabljanja gotovega sistema aparatov, se mora priložiti natančen popis teh poslednjih v treh izvodih.

V prostoru, kjer je postavljen aparat za proizvodnjo acetilena, se mora nabiti na vidnem mestu pouk, ki ga je odobrila oblast; obsegati mora ime oblasti, ki je dovolila uporabo dotičnega sistema, datum dovoljenja in morebitne pogoje. Zraven pouka mora biti pribita tudi skica.

Na vsakem aparatu mora biti na vidnem mestu pritrjen izvesek, ki naj nosi čvrdko izdelovalca, leto izdelovanja in uporabno vsebino posode za plin, kakor tudi označbo, koliko plina sme aparat največ proizvajati.

Aparati, pri katerih se mora v svrhu naložitve karbida in vode, ali odstranitve ostankov plina, kotel odpreti tako, da prosto izteče v njem se nahajajoči plin, se smejo uporabljati le-tam, kjer se proizvaja

le do 100 litrov plina na uro in se uporabi le do 2 kg karbida.

Poprave, pri katerih se mora uporabljati ogenj, se smejo izvršiti le, ako se obratovanje naprave popolnoma ustavi. Iskanje odprtin na napravi z odprto lučjo je strogo prepovedano. Opravila pri aparatih sme opravljati le odrasla in zanesljiva oseba, ki natančno pozna napravo.

Acetilenski proizvodni aparati za razsvetlavo, ki so prirejeni za porabo kvečjemu 300 litrov plina na uro in za katere je treba imeti kvečjemu 4 kg karbida v zalogi, se smejo postaviti v primerne stranske ali podzemeljske prostore stanovanj; vendar pa smeta biti v takem prostoru kvečjemu dva aparata. Taki prostori morejo biti ločeni od drugih prostorov s polnim zidom in ne smejo ležati pod lokali, ki se v njih stalno prebiva.

Na prostem postavljeni aparati morajo biti vsaj 5 metrov oddaljeni od stanovališča ali od prostorov, kjer se kuri. Aparati se morajo v takih slučajih primerne ograditi.

Pri provizoričnih napravah za začasno uporabo (veselice, iluminacije itd.) ne veljajo neposredno določila tega ukaza. Vendar se morajo naznaniti taki slučaji okrajni politični oblasti, ki ji je pridržano odrediti primerne varnostne odredbe.

Vse acetilenovode mora ločiti od aparata glavni petelin. Za take napeljave se sme uporabljati le železo in svinec; ta pa le tedaj, ako so napeljave popolnoma proste in niso izpostavljene mehničnemu poškodovanju. Cevi iz gumija so dovoljene le kot zvezne cevi pri premičnih svetilkah.

Acetilenski ostanki se morajo neškodljivo odstraniti, pri čemur se mora strogo paziti na to, da ni v ostankih še nerazkrojeni karbid.

Prestopki tega ukaza se kaznujejo, ako niso podvrženi kazenskemu zakonu, z denarnimi kaznimi od 2 do 200 K ali z zaporom od 6 ur do 14 dni.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.
Tiska: »Goriška Tiskarna« A. Gabrček (odgov. J. Fabčič).
Zalaga: Družba za izdajanje listov »Soča« in »Primorje«.

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 v. n. Ako je oglas obsejniji se računa za vsako besedo 3 v. n. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih za delati (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna.

Deklica, pridna, veselega značaja, ki zna kuhati in šivati (z lastnim strojem), želi primerne službe pri boljši obitelji. Vstopi lahko takoj. — Naslov pové upravništvo.

2 stanovanji se odda takoj v najem v Pevmi pri Gorici, po prav nizki ceni. Eno obsega kuhinjo in 2 sobi, drugo pa kuhinjo in 3 sobe. Voda v hiši. — Pojasnila daje upravništvo. 411-3

Biser

- med vsemi žitnimi kavami je -
Frančkova Perl-rž.

Vsak požirek iz škodelice potrjuje premoč te fine kakovosti.

K vsaki žitni kavi pa je, da se doseže v resnici poln okus in lepa okusna barva, treba pridjati malo porejjo

pravega zagreškega Frančkovega pridatka za kavo.

Obe vrsti dobite se v vsaki špec. trgovini

Prostovoljna dražba.

Dne 17. oktobra t. l. (četrtek) ob 9. uri dopoldne se prodaja v Rihemberku na prostovoljni dražbi v zapuščino pok. Emila pl. Pregl iz Rihemberka spadajoče posestvo.

I. Hiša št. 50 z dvoriščem in vrtom. Zapuščinsko-uradno vgotovljena vrednost, obenem izklicna cena 8622 K.

II. Parc. št. 13831 gozd v obsegu 2 ha 26 a. — Izklicna cena 1500 K.

Hiša leži prav blizu postaje, gozd je zraven vasi. — Dražbeni pogoji so na vpogled pri c. kr. okrajni sodnji v Rjdovščini, pojasnila daje upravitelj zapuščine dr. D. Treo, odvetnik v Gorici.

Ako nastane blizu acetilenske naprave požar, se glavni petelin ne sme zapreti, dokler se z gotovostjo ne ve, da v prostorih, kjer preti nevarnost in koder vodi cevi, ni nobenega človeka več.

Ako aparat eksplozivira, se mora to takoj naznaniti varstveni oblasti.

Okrajna politična oblast mora naznaniti požarni brambi prostore, ki se v njih proizvaja acetilen.

Slovinci!

Podpirajte in poslušajte se
Prve slovenske brivnice
v Gorici,

Gosposka ulica št. 1 (nasproti Montu).
Postrežba solidna in snažna.

Za obilen obisk se priporoča
FRAN NOVAK, brivec in lasničar.

Kdor hoče imeti pristno angleško blago za obleke, naj se obrne na krojaškega mojstra

Antona Krušič

Gorica

Corso Franc Josip št. 39
ali pa na Tržaški ulici št. 16.

Izdeluje se vsakovrstne obleke od najfinejše vrste do navadne, za vsaki stan in za vsak letni čas.

Uzorci na razpolago.

Specialist za izdelovanje oblek za enoletne prostovoljce.

Udkovana pekarija in sladčičarna

Karol Draščik

v Gorici na Koru v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinejšega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Lekarna Cristofolletti v Gorici na Travniku

Trskino (štokljižvo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti. Izvirna steklenica tega olja naravno rmenne barve po K 140, bele barve K 2. Trskino železno jetrno olje.

Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jedcem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času z gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otoki, golšo, Emalokrvnost itd. itd.

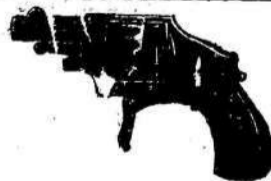
Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

OPOMBA. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preišče se vedno v mojem kem. laboratoriju, predno se napolni steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim št. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

« Cristofollettijeva pljača iz kino in železa. »

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskim oljem.

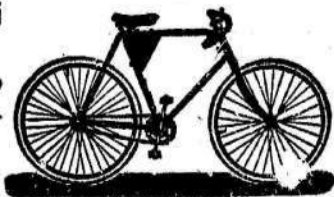
Ene steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Kupujte samo dvokolesa „Altena“, ki so najboljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste boudisi za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji Original Victoria so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šitkanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako-trpežen.

Puške, samokrese, slamoreznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Čuk

GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA.